

Scenariusz zajęć

Temat: Patriotyzm zawarty w słowach pieśni „Co to za dzień”

Autor: Stefania Misiarek specjalista ds. doradztwa metodycznego w projekcie Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk2020

Scenariusz jest kolejną propozycją zajęć z wykorzystaniem zbioru pieśni zawartych w Śpiewniku Pieśni Patriotycznych dostępnym na stronie www.csw2020.com.pl/category/spiewnik. Autorkami tekstu są Ewa Jakubowska i Małgorzata Szyszko-Kondej, a muzykę skomponowała Ewa Jakubowska. Piosenka powstała na zlecenie Ośrodka Rozwoju Edukacji z okazji Święta Niepodległości obchodzonego 11 listopada. Została włączona do zestawu piosenek zawartych w *Naszym elementarzu*, oraz do kalendarza roku szkolnego. <https://www.ore.edu.pl/2018/01/piosenki-dla-klasy-pierwszej/>

Scenariusz może być realizowany na zajęciach lekcyjnych i poza lekcyjnych. Przywołuje ważne wydarzenia w historii państwa i podejmowane współcześnie działania je upamiętniające.

W scenariuszu wykorzystano bogaty materiał znajdujący się na stronie Projektu www.csw2020.com.pl/category/spiewnik

Wprowadzenie do tematu (propozycja dla nauczyciela do wykorzystania we wprowadzeniu do tematu)

Pieśń patriotyczna, to utwór o treściach odnoszących się do ojczyzny, narodu, jego historii. Do pieśni patriotycznej zalicza się pieśni wyzwolenicze, historyczne, żołnierskie i religijne. Pieśń rozwija nie tylko umiejętności i wrażliwość muzyczną, ale poprzez zawarte w niej treści kształtuje charaktery młodzieży. Pieśń, jako jedna z najważniejszych form umuzykalnienia młodzieży, pozwala przez swe poprawne wykonanie i praktyczną działalność kształcić i rozwijać zdolności muzyczne oraz osobowość młodzieży. Treści patriotyczne można ulokować w różnych gatunkach muzycznych i we wszystkich dobrze się sprawdzają. Wacław Panek zwraca uwagę, że „Pieśni są naszym znakiem rozpoznawczym i zawołaniem wspólnoty narodowej”. Pieśń patriotyczna składa się z tekstu, którego tematem jest szeroko pojęty patriotyzm, uzupełniony odpowiednio dobraną muzyką, podkreślającą powagę i znaczenie poruszanego tematu. Polskie pieśni patriotyczne są świadectwem historii i zapisem losów naszego narodu. Pieśni patriotyczne przedstawiają treści o ogromnym znaczeniu, każda z nich ma swoje bogate dzieje. Tworzone były pod wpływem wielkich uczuć i emocji, towarzyszyły Polakom w najtrudniejszych momentach historii. Są wyrazem więzi z tymi, którzy poświęcili swoje życie dla Ojczyzny. Pieśń jest najbardziej przystępną i zrozumiałą dla ogółu formą muzyczną. „Ona to właśnie w historii naszego narodu odgrywała i nadal powinna odgrywać wielką rolę. Pieśni jednoczyły ludzi w chwilach zagrożenia, a w latach niewoli broniły przed wynarodowieniem”, bowiem poprzez tekst, a więc konkretną treść, niosły przesłanie, nadzieję i wiarę w lepsze jutro.

- 1. Liczba godzin: 6** (ostateczny limit pozostawia się do uznania nauczyciela, jak daleko chce poprowadzić uczniów w poszukiwaniu wiedzy na proponowany temat).
- 2. Cele:** rozbudzenie zainteresowania uczniów najważniejszymi wydarzeniami historycznymi w środowisku lokalnym, które w szczególny sposób wpisały się w obraz kulturowy regionu;
 - rozwijanie umiejętności interpretowania informacji zawartej w pieśni związanej z historią;

- wykazanie w oparciu o wiedzę pozyskaną na zajęciach, znaczenia podanych wydarzeń historycznych;
- wykazanie wartości patriotycznej utworu w kształtowaniu postaw pokoleń;
- kształcenie słuchu muzycznego poprzez ćwiczenia w prawidłowym wybrzmiewaniu wartości nut.

3. Metody pracy:

analityczno-percepcyjna (przygotowanie prezentacji wymienionych w tekście wydarzeń w oparciu o dostępne źródła), praca ze źródłami (mapa, materiał pomocniczy na stronie www.csw2020.com.pl/category/spiewnik), ćwiczenia gry na pianinie, mapa pojęciowa, problemowo – twórcza, ekspozycja, rozmowa, dyskusja

4. Formy zajęć:

praca indywidualna, grupowa i w parach

5. Materiały dydaktyczne:

słowniki, przewodniki, mapy, materiały biurowe, materiały źródłowe, strony internetowe, przewodniki po regionie, nagranie CD utworu, wycieczka, debata

6. Pomoce i narzędzia niezbędne do realizacji:

komputer, tablet, wybrane platformy edukacyjne, komórki, mapa, wirtualne pianino, platforma CSW

Przebieg zajęć:

PRZEBIEG ZAJĘĆ	
Cel: wzbudzenie zainteresowania, aktywizacja posiadanej wiedzy.	Etap 1. AKTYWACJA (działania w klasie) Wprowadzenie – nawiązanie do patriotyzmu, znaczenia pieśni w kształtowaniu postaw (propozycja do wykorzystania wprowadzenie do scenariusza), przypomnienie na czym polega strategia kształcenia wyprzedzającego (wyjaśnienie sposobu pracy)
<i>Cele - nauczyciel przedstawia cele zajęć, szczególnie podkreśla rolę</i>	Scenariusz jest kolejną propozycją do wykorzystania w pracy nad historią i znaczeniem pieśni patriotycznych związanych z

<p>uczniów w osiągnięciu zakładanych efektów zajęć</p> <p>Nauczyciel przedstawia w jaki sposób będzie przebiegała praca – na czym polega strategia kształcenia wyprzedzającego</p> <p>Źródło: Poradnik dydaktyczny dla nauczycieli prowadzących zajęcia pozalekcyjne w ramach projektu Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@2020 Akademia Kształcenia Wyprzedzającego www.csw2020.com.pl autorstwa Violetty Julkowskiej i Katarzyny Moskiewicz</p>	<p>ważnymi wydarzeniami historycznymi.</p> <p>Celem zajęć jest rozbudzenie zainteresowania uczniów najważniejszymi wydarzeniami historycznymi, które miały wpływ na odzyskanie niepodległości Ojczyzny.</p> <p>W trakcie zajęć będziemy szukali miejsc pamięci opisanych wydarzeń, informacji historycznych w materiałach źródłowych i środowisku cyfrowym. Tworzyć przewodnik po krajobrazie kulturowym naszego regionu.</p>
<p><u>Objaśnienia zbierające (dla nauczyciela)</u></p> <p>Pieśń to gatunek literacki poezji lirycznej o genezie związanej z obrzędami i muzyką od której stopniowo się uwolnił stając się samodzielną formą wyrazu. To utwór podzielony na strofy zwykle o tematyce poważnej. Swymi korzeniami sięga do tradycji Antyku. Pierwotnie był to utwór i charakterze melicznym, a więc przeznaczony do śpiewania przy akompaniamencie muzyki, z czasem pieśń zaczęła funkcjonować jako samodzielny utwór literacki.</p> <p>Pieśń patriotyczna, to pieśń o Ojczyźnie, jej tematyka związana jest najczęściej z historią danego kraju,</p>	<p>Wykonanie zadania wstępnego – objaśnienie znaczenia terminu pieśń patriotyczna (środowisko cyfrowe), wyszukanie informacji na postawione pytania, przygotowanie prezentacji wykonanego zadania.</p> <p><u>Poszukiwanie wyjaśnień w repozytoriach cyfrowych, zbiorach biblioteki szkolnej i źródłach dostępnych w klasie</u></p> <p>Instrukcja dla uczniów do wykonania zadania wstępnego</p> <p>Waszym zadaniem jest przygotowanie prezentacji zgromadzonego materiału na postawione pytania.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. skąd wzięła się nazwa pieśń patriotyczna? 2. jakie charakterystyczne cechy ma pieśń? 4. jakie znaczenie nadawano pieśniom patriotycznym? 5. jakie znamy pieśni patriotyczne? <p>Prezentacja wykonanego zadania</p> <p><u>Źródło do wykorzystania:</u> Źródłami wiedzy mogą być opracowania naukowe, portale internetowe lub przekazy słowne. - „Pieśń patriotyczna, jej znaczenie i miejsce w edukacji”, Beata Kamińska-Kłós, Wydział Edukacji Muzycznej UKW w Bydgoszczy 2019, - Wikipedia</p>

<p>ważnymi wydarzeniami. Pieśni patriotyczne mają wzmacniać</p> <p>Wikipedia</p> <p>„Pieśni patriotyczne odgrywają duże znaczenie, podnoszą na duchu żołnierzy, opowiadają młodszym pokoleniom o bohaterstwie, klęskach oraz zwycięstwach”.</p>	<p>Wysłuchanie nagrania utworu</p> <p>www.csw2020.com.pl/category/spiewnik</p> <p>(Co to za dzień Tekst 3. Posłuchajmy)</p> <p>Pytanie do rozmowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - do jakich wydarzeń historycznych odnoszą się słowa tekstu? - z czym powiązane jest Święto Niepodległości? - jakie znaczenie dla niepodległości Ojczyzny miało powstanie wielkopolskie? - jaka była rola w tych wydarzeniach Ignacego Paderewskiego? <p>Praca z materiałem źródłowym Co to za dzień Tekst 4. Informacja o utworze</p> <p>www.csw2020.com.pl/category/spiewnik</p>
<p>Co już wiemy?</p> <p>- podjęcie działań wprowadzających do tematu, wspieranie uczniów w poszukiwaniu informacji, selekcja informacji, odwołanie do wiedzy uczniów</p>	<p>Aktywacja posiadanej wiedzy – uruchomienie aktywności poprzez stawianie pytań i problemów do rozwiązania – odwołanie się do materiału źródłowego</p> <p><u>Pytania do analizy tekstu pieśni (praca z tekstem):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - do jakich wydarzeń nawiązuje treść pieśni? - w jaki sposób autorki rozbudzają więź emocjonalną z wydarzeniami? <p><u>Analiza materiału pomocniczego (praca z tekstem źródłowym):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jaki charakter i znaczenie historyczne dla niepodległości państwa miały wymienione wydarzenia? - jaki miały wpływ te wydarzenia na obraz współczesny Ojczyzny? - w jaki sposób zostały współcześnie upamiętnione, co dzisiaj wiemy na ich temat? (odwołanie się do wiedzy uczniów) <p>Rozmowa w grupach, analiza zgromadzonych informacji o obiektach upamiętniających historyczne wydarzenia.</p>

	<p>Odszukanie miejsc na mapie miasta i regionu – <i>środowisko cyfrowe</i>.</p> <p>Wykorzystaj źródła:</p> <p>www.csw2020.com.pl/category/spiewnik</p> <p>(Co to za dzień Tekst 5 Ale historia! oraz Tekst 6 Mapa)</p>
<p>Podsumowanie pierwszego etapu zajęć</p> <p><i>Zwrócenie uwagi, że gatunek utworu jest powiązany z muzyką, która jest dla niego tłem melodycznym. Na pierwszy rzut oka realizacja utworu wywołuje wrażenia estetyczne często nie powiązanych z treścią. Analiza tekstu i powiązanie ze środowiskiem do którego się odnosi wzmacnia odbiór i daje pełnię wrażeń. Cele nadrzędne jakie wyznacza się dla pieśni patriotycznych są podłożem do kształtowania postaw patriotycznych.</i></p>	<p>Wprowadzenie do tematu „Patriotyzm zawarty w pieśni Co to za dzień”</p> <p>Rozmowa (deбата wokół tematu – pytania zapisane)</p> <ul style="list-style-type: none"> - w czym przejawia się patriotyzm utworu, które fragmenty o tym mówią? - co dla Ciebie oznacza określenie „patriotyzm”, jak to rozumiesz? - jakie cechy ma utwór patriotyczny? - do czego nawiązuje pieśń, jakie odczucia, emocje rozbudza w odbiorcy? - kogo nazywamy patriotą? <p>Ćwiczenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - wspólny śpiew - podkład muzyczny utworu (środowisko cyfrowe) - próby prowadzenia linii melodycznej - ćwiczenia głosowe w oparciu o zapis melodyczny – śpiew refrenu, utrwalanie tekstu utworu
<p>Narzędzia cyfrowe pozwalające na dostęp do źródeł informacji (komórka, komputer, tablet),</p> <p>odwołanie się do wcześniejszej wiedzy uczniów i zdobytej podczas zajęć na temat opisywanych wydarzeń historycznych</p>	<p>Zadania uczniów – <i>Symbole pamięci w naszym otoczeniu – zaznacz na mapie cyfrowej znane Tobie miejsca pamięci</i></p> <p>praca w grupach:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>przygotujcie listę miejsc upamiętniających ważne wydarzenia związane z historią tworzenia państwa polskiego.</i> - <i>dokonajcie wglądu w materiały źródłowe i przygotujcie fiszkę informacyjną do przewodnika historycznego o wydarzeniach związanych z miejscami pamięci, wykorzystajcie dotychczas zdobytą wiedzę i dostępne źródła.</i>

	<p>(przygotowanie materiałów pomocniczych: słowniki, przewodniki historyczne, dostępne zbiory biblioteczne)</p>
<p>Cel: analiza zdobytych informacji, przetwarzanie informacji – praca w małych zespołach</p> <p>Z pośród zgromadzonych źródeł wybierz te, które Twoim zdaniem dostarczają ciekawych mało znanych informacji. Dla ułatwienia rób notatki, które pozwolą na uporządkowanie informacji.</p> <p>Zacznij ćwiczenia melodyczne od prostych, krótkich fraz.</p> <p>Ustalenia dotyczące zaliczenia wykonanych zadań – kryteria oceny.</p>	<p>Etap 2. PRZETWARZANIE</p> <p>Wykonanie zadania w oparciu o zdobytą wiedzę i osobiste doświadczenie w przestrzeni kulturowej (wycieczka po miejscach związanych z pamięcią w naszym otoczeniu, nazywanie symboli).</p> <p>1. Zadanie dla uczniów – Przewodnik po miejscach pamięci historycznych wydarzeń,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykorzystując zgromadzone źródła (mapy, przewodniki i opracowania historyczne z różnych okresów historii, zasoby biblioteki , wywiady, rozmowy z rodzicami, dziadkami), na podstawie uzyskanych informacji i materiałów przygotujcie kartkę do przewodnika – praca w małych zespołach. <p>2. Zadanie dla uczniów - Wprawki muzyczne – kształcenie słuchu muzycznego – środowisko cyfrowe, praca w klasie</p> <ul style="list-style-type: none"> - odtwarzanie linii melodycznej - poznanie wartości nut na pięciolinii (nazywanie) - ćwiczenia głosowe – śpiew - rozróżnianie linii melodycznej utworu <p>www.csw2020.com.pl/category/spiewnik</p> <p>Tekst 9. „Czy znasz melodię?”, Tekst 10. Zaśpiewaj</p> <p>Zadanie dla uczniów</p> <ul style="list-style-type: none"> - odtwórz melodię na dostępnym instrumencie klawiszowym (do wykorzystania wirtualne pianino – środowisko cyfrowe) <p>www.csw2020.com.pl/category/spiewnik Tekst 11. Gramy na pianinie</p>

<p>Uporządkowanie wiedzy, jej strukturalizacja, podsumowanie działań i efektów pracy, powiązania, prezentacja wykonanych zadań.</p> <p>W trakcie prezentacji zadań uświadomienie uczniom, że miejsca pamięci ważnych obiektów historycznych są dobrem dziedzictwa kulturowego, wymagają od nas szacunku.</p>	<p>Etap 3. SYSTEMATYZACJA</p> <p>Rekapitulacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - jakie ważne informacje poznaliśmy podczas zajęć? - w jaki sposób zostały współcześnie upamiętnione historyczne wydarzenia opisane w Pieśni Co to za dzień - czemu służy tworzenie pomników pamięci historycznej? <p>Prezentacja wykonanych zadań – przetworzenie informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> - znaczenie miejsc upamiętniających wydarzenia historyczne - przewodnik po miejscach pamięci historycznej znajdujących się w okolicy <p>Ocena wg ustalonych wcześniej kryteriów</p> <p>Test 8. Quiz - www.csw2020.com.pl/category/spiewnik</p> <ul style="list-style-type: none"> - sprawdzenie stopnia zapamiętania poznanych faktów <p>Test – 7. Czy znasz tekst? - wypełnienie testu, samoocena www.csw2020.com.pl/category/spiewnik</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca indywidualna
<p>Autorefleksja nad wykonanymi zadaniami, ocena koleżeńska Informacja zwrotna od nauczyciela</p>	<p>Etap 4. EWALUACJA</p> <p><i>Wiedza uczniów dotycząca dorobku kulturowego regionu o historycznym znaczeniu dla Ojczyzny i społeczeństwa.</i></p> <p>Rozmowa kierowana:</p> <ul style="list-style-type: none"> - co nowego dowiedziałem się podczas zajęć? - co mnie zaskoczyło? - co z tego uważam za najważniejsze dla mojej wiedzy? - co z tego było najtrudniejsze dla mnie? <p>Zakończenie zajęć:</p> <p>Test 10. Zaśpiewaj www.csw2020.com.pl/category/spiewnik</p> <ul style="list-style-type: none"> - śpiew przy akompaniamencie – ćwiczenia umuzykalniające, utrwalenie znajomości tekstu i melodii.

Źródła

- [1] Wikimedia, Radomil, *Fragmnet pomnika powstańców wielkopolskich 1918-1919*, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pomnik_Powsta%C5%84c%C3%B3w_Wlkp_Pozna%C5%84_detal.jpg, (CC BY-SA 3.0)
- [2] *Ilustracja: (z podręcznika "My i nasz elementarz"/"Interaktywny elementarz z klasą" - kl.1 Jesień str 58)*
- [3] Wikimedia, Leon Prauziński, *Szturm na Prezydium Policji - śmierć Franciszka Ratajczaka w piątek 27 grudnia 1918 r. (powstanie wielkopolskie)*, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Leon_Prauzinski_Szturm_na_Prezydium_Policji_1918.jpg, CC 0 1.0 (domena publiczna)
- [4] Wikimedia, Radomil, *Pomnik powstańców wielkopolskich 1918-1919 w Poznaniu*, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pomnik_Powsta%C5%84c%C3%B3w_Wlkp_Pozna%C5%84.jpg (CC BY-SA 3.0)
- [5] Poradnik dydaktyczny dla nauczycieli prowadzących zajęcia pozalekcyjne w ramach projektu Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@2020 Akademia Kształcenia Wyprzedzającego www.csw2020.com autorstwa Violetty Julkowskiej i Katarzyny Moskiewicz